

Vakuutus- ja rahoitusneuvonta

Porkkalankatu 1
00180 Helsinki
p. 09 6850 120
Riitta Haapasaari

Tietoaineistoa vahingonkorvauksesta ja vakuutuksista
23.2.2009 © Vakuutus- ja rahoitusneuvonta

KOIRIEN AIHEUTTAMIEN VAHINKOJEN KORVAAMINEN

1. Koira voi tulla kalliiksi

”Koira puri koulutyttöä”

”Tanskandogin omistajilta vaaditaan suuria korvauksia”

”Koiran väistäminen aiheutti kolarin”

Tuodessaan suloisen koiranpennun kotiin ei aina tule ajatelleeksi, että se voi joskus aiheuttaa pahempiakin vahinkoja kuin muutaman pilalle pureskellun kengän tai omituiselta haisevan olohuoneen maton. Lehdissä on aika ajoin yllä olevan kaltaisia uutisia koirista, jotka ovat hyökänneet ihmisten kimppuun. Muista koirien aiheuttamista vahingoista kerrotaan lehdissä harvemmin, mutta niitäkin sattuu usein. Vapaana oleva koira voi juosta auton alle, törmätä pyöräilijään tai jalankulkijaan, vahingoittaa tappelussa toista koira tai hätyyttää kotieläimiä. Suurin osa vahingoista on taloudelliselta arvoltaan vähäisiä, mutta pahimmillaan koiran omistaja voi hetkellisen huolimattomuuden seurauksena joutua monen kymmenen tuhannen euron korvausvastuuseen.

Vakuutus- ja rahoitusneuvontaan tulee toistuvasti kyselyjä erityisesti koirien aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta; niin vastuukysymysten kuin korvausmäärienkin osalta. Myös Vakuutuslautakunnassa koiravahingot ovat tavanomaisia ongelmia.

Toki muutkin koti- ja lemmikkieläimet aiheuttavat vahinkoja; hevoset ja lehmät voivat päästä laiturilta karkuun ja sotkea naapurin viljapellon tai törmätä tiellä autoon, kissa voi raapia huonekaluja tai purra sitä silittävää ihmistä. Muiden eläinten aiheuttamista vahingoista tulee Vakuutus- ja rahoitusneuvontaan kuitenkin huomattavasti vähemmän kyselyjä kuin koirien aiheuttamista vahingoista.

2. Korvausvastuu edellyttää tuottamusta

2.1. Koiran omistajan vastuu

Melko yleisesti kuvitellaan, että koiran omistaja on korvausvastuussa kaikista koiran aiheuttamista vahingoista. Näin yksinkertainen asia ei kuitenkaan ole.

Päinvastoin kuin esimerkiksi Ruotsissa, koiran omistaja ei meillä ole automaattisesti korvausvastuussa kaikista koiransa muille aiheuttamista vahingoista. Korvausvastuun syntyminen edellyttää koiran omistajan tuottamusta. Tuottamuksella tarkoitetaan sitä, että henkilö on toiminut jollain tapaa moitittavasti, kuten esimerkiksi laiminlyönyt koiran kiinnipidon tai valvonnan tilanteessa, jossa lainsäädäntö sitä edellyttää tai se muutoin olosuhteiden vuoksi olisi ollut tarpeen.

Järjestyslain mukaan koirat on pidettävä kytkettyinä taajamissa. Lisäksi koiran omistajan tai haltijan on pidettävä huoli siitä, ettei koira pääse kytkemättömänä kuntopolulle eikä lainkaan yleiselle uimarannalle, lasten leikkipaikalle, torille, yleiselle hiihtoladulle tai urheilukentälle. Mikäli koira pidetään vapaana, vaikka sen järjestyslain mukaan pitäisi olla kytkettynä ja se aiheuttaa vahinkoa (juoksee auton alle tai puree ohikulkijaa), koiran omistajan katsotaan aiheuttaneen vahingon laiminlyönnillään ja hän on velvollinen korvaamaan vahingon. Suljetulla pihalla, koirien harjoituspaikassa ja aidatussa koirapuistossa koira voidaan pitää kytkemättömänä, mutta tällöinkin koiran pitää olla haltijansa valvonnassa.

Kari antoi kahden rottweilerinsa olla vapaina omakotitalon aidatulla pihalla. Minnan ajaessa polkupyörällä talon ohi koirat hyppäsivät aidan yli ja kävivät Minnan kimppuun. Kari joutui korvaamaan Minnalle aiheutuneet vahingot, koska ei ollut valvonut pihalla vapaana olleita koiraan.

Metsästyslain kiinnipitosäännöksillä ei ole samanlaista vaikutusta koiranomistajan korvausvastuuseen, koska niiden tarkoituksena on riistaeläinten suojeleminen, ei koiran ihmisille tai omaisuudelle aiheuttamien vahinkojen estäminen.

Mikäli koira on vapaana alueella, jossa se on luvallista, ei omistaja yleensä ole vastuussa koiransa aiheuttamista vahingoista. Mikäli omistajalla kuitenkin on ollut erityistä syytä epäillä koiransa voivan aiheuttaa vahinkoa, hänen on pidettävä koiransa kytkettynä. Tällainen erityinen syy voi olla mm. koiran aikaisempi aggressiivinen käytös tai taipumus karkailla vilkkaasti liikennöidyille teille.

Jari ulkoilutti kahta saksanpaimenkoiraansa koirapuistossa. Koirat kävivät puistossa olleen perhoskoiran kimppuun ja purivat myös sen omistajaa Leenaa, joka yritti pelastaa koiransa ottamalla sen syliinsä. Koska Jari tiesi koiriensa käyneen aiemminkin pienempien koirien kimppuun, hänen ei olisi pitänyt päästää niitä vapaaksi koirapuistossa, jossa oli muitakin koira. Jari joutui korvaamaan Leenalle

aiheutuneen henkilövahingon sekä perhoskoiran hoitokulut ja sen kuoltua hoidosta huolimatta myös uuden koiran hankintakulut.

Koiran omistaja voi joutua vastuuseen myös vahingoista, joita koira aiheuttaa kotona tai kotipihalla. Mikäli omistaja tietää tai hänen pitäisi tietää koiransa aggressiiviseksi, hänen tulee erityisesti varoittaa vieraitaan koiran luonteesta ja sijoittaa koira paikkaan, jossa se ei voi aiheuttaa vaaraa. Tällaista koira ei myöskään saa ulkona kytkeä paikkaan, jossa voi liikkua ulkopuolisia.

Anna oli tullut 5-vuotiaan lapsensa Mikan kanssa vierailulle ystävänsä Sarin luokse. Aikuisten istuessa kahvipöydässä Mika leikki Sarin kultaisen noutajan kanssa lattialla. Yhtäkkiä koiran puraisi Mikaa kasvoihin. Koska Sari tiesi, että koira oli aikaisemminkin näykkäissyt sen kanssa leikkinyttä lasta, hänen olisi pitänyt Annan ja Mikan vierailun ajaksi sulkea koira toiseen huoneeseen tai varoittaa Annaa koiran käytöksestä. Koska Sari oli laiminlyönyt nämä varotoimenpiteet, hän oli korvausvastuussa Mikalle aiheutuneesta vahingosta.

Kuljettaessaan koiraansa talutushihnassa omistajan tulee kyetä hallitsemaan koiransa niin, ettei se esim. pääse syöksymään vastaan tulijan päälle.

Kai ulkoilutti koiraansa ns. fleksiremmissä, mutta ei ollut lukinnut remmiä, minkä vuoksi koira pääsi vapaasti syöksymään kohti vastaan tullutta Päiviä, joka kaatui koiran hypättyä häntä vasten. Kai joutui korvaamaan Päiville kaatumisesta aiheutuneen henkilövahingon.

Omistajan voidaan katsoa laiminlyöneen koiransa kiinnipidon mm. silloin kun koira on ollut kiinnitettyä liian heikolla tai huonokuntoisella hihnalla tai koiran ulkoiluaitaus on ollut niin heikkorakenteinen tai niin matala, että koira on päässyt karkuun.

Eeron koira oli oppinut avaamaan talon ulko-oven hyppäämällä vasten kädensijaa. Päästyään taas kerran karkuun se oli läheisellä tiellä jäänyt Jukan auton alle ja auto oli vaurioitunut. Eero oli korvausvastuussa Jukalle aiheutuneesta vahingosta, koska hän tiesi koiransa karkailutaipumuksesta, mutta ei ollut ryhtynyt toimenpiteisiin estääkseen sitä pääsemästä toistuvasti karkuun.

2.2. Koiran hoitajan vastuu

Koiran aiheuttamista vahingoista vastaa yleensä se, jonka hallussa ja valvonnassa koira vahinkohetkellä on ollut. Omistajan lisäksi koiran aiheuttamista vahingoista voi siten joutua vastuuseen esim. koiran ulkoiluttaja tai muu hoitaja. Myös alaikäinen lapsi, joka ulkoiluttaa naapurin koira voi joutua korvausvastuuseen, jos koira riistäytyy irti ja puree vastaan tulijaa. Omistaja ei kuitenkaan täysin vapaudu korvausvastuusta antamalla koiransa muiden hoidettavaksi. Mikäli omistaja ei kerro hoitajalle tiedossaan olleesta koiran aggressiivisuudesta tai antaa isokokoisen koiran ulkoilutettavaksi lapselle, joka ei selvästikään pysty koira hallitsemaan, omistaja voi

kaikesta huolimatta joutua vastuuseen koiran hoitajalleen tai ulkopuolisille aiheuttamista vahingoista.

Juha jätti iäkkään bordercolliensa ystävänsä Liisan hoitoon lomamatkansa ajaksi. Juha unohti kuitenkin kertoa Liisalle, että koira, joka tavallisesti on kiltti ja rauhallinen, oli jo jonkin aikaa ollut ajoittain äkäinen lonkkanivelen kiputilan vuoksi. Silittäessään koira Liisa sattui vahingossa taputtamaan kipeää lonkkaa, jolloin koira iski hampaansa hänen käsivarteensa. Juha oli korvausvastuussa Liisalle aiheutuneesta vahingosta, koska ei ollut varoittanut häntä koiran poikkeuksellisesta käytöksestä.

4. Henkilövahingoista helpommin korvausta

Vaikka periaatteessa sekä koiran aiheuttaman henkilö- että esinevahingon korvattavuus edellyttää tuottamusta, näyttää linja oikeuskäytännössä vähitellen kehittyneen sellaiseksi, että henkilövahingot ja esinevahingot ovat eri asemassa korvattavuuden osalta. Korkeimmassa oikeudessa ei ole pitkiin aikoihin ollut yhtään koiranomistajan vahingonkorvausvastuuta käsittelevää tapausta, mutta alemmissa oikeusasteissa henkilövahingot on yleensä katsottu korvattaviksi, vaikka koiran omistajan tuottamus ei aina olekaan ollut täysin yksiselitteinen.

9-vuotias A oli leikkimässä C:n kotona tämän tyttären E:n kanssa. Kun tytöt menivät sisälle C:n asuntoon, tämän omistama 4,5 vuoden ikäinen tanskandoggi kävi A:n kimppuun purren tätä kasvoihin. C:n mukaan koira pidettiin suljettuna erilliseen tilaan silloin, kun C:llä on vieraita, joilla on pieniä lapsia, koska koira on isokokoinen, innostuu helposti ja kuolaa. A oli tavannut koiran ennenkin ja tiesi, että se oli sisällä. Talon pihalla työskennellyt C oli tiennyt, että koira on vapaana huoneistossa kun lapset olivat tulleet pihaan. C:n puoliso D oli kieltänyt tyttöjä menemästä sisälle leikkimään, mutta E oli mennyt sisälle ilmoittaen hakevansa lompakkonsa ja A oli myös mennyt sisälle.

Hovioikeus katsoi, ettei C koiran omistajana itse tai D:n avustuksella ollut valvonut, ettei 9-vuotias A mene sisätiloihin, jossa isokokoinen tanskandoggi on ollut irrallaan ja valvonnatta. Ottaen huomioon A:n iänmukainen kehitystaso pelkkä kieltäminen ei ole ollut riittävä toimenpide. Ei ole ennalta-arvaamatonta, että taistelukoiraaksi jalostettu tanskandoggi saattaa noudattaa luontaisia vaistojaan suojella isäntäväkeään jonkun ulkopuolisen tullessa sisään. C ei ollut riittävän huolellisesti varmistautunut siitä, ettei vahinkoa olisi päässyt tapahtumaan. A:lle aiheutunut vahinko on siten ollut seurausta C:n huolimattomuudesta koiran valvonnassa. Tämän vuoksi C on velvollinen korvaamaan A:lle aiheutuneet vahingot. (Itä-Suomen HO 2006:21)

Yllä olevassa tapauksessa koiran aiemmasta aggressiivisuudesta ei ole minkäänlaista selvitystä. Koira oli myös tottunut olemaan lasten kanssa ja se oli tavannut A:n aiemminkin. Hovioikeuden ratkaisu näyttäisi perustuvan lähinnä siihen, että ko. koirarotu on aikoinaan jalostettu taistelukoiraaksi, minkä vuoksi se vaistonvaraisesti voi tietyissä tilanteissa käydä vieraan kimppuun. Voi vain arvailla, olisiko ratkaisu ollut toinen, jos kyseessä olisi ollut puhtaasti seurakoiraaksi jalostettu laji.

Koiran aiheuttamien esinevahinkojen (esim. koirakolarit) korvattavuus edellyttää edelleen selkeää laiminlyöntiä koiran valvonnassa tai kiinnipidossa.

Koira oli maantiellä irrallaan kulkiessaan hypännyt auton eteen, jolloin auto oli törmännyt koiraan ja vaurioitunut. Koska koiranomistajan ei ollut näytetty koiran valvonnasta huolehtiessaan syyllistyneen huolimattomuuteen, häntä ei velvoitettu korvaamaan auton omistajalle aiheutunutta vahinkoa. (KKO 1972 II 62).

Tämä vanha korkeimman oikeuden ratkaisu on edelleen lähtökohtana arvioitaessa koiran omistajan vastuuta koiran aiheuttamista esinevahingoista. Myöhemmissä hovioikeusratkaisuissa on korvattavaksi kuitenkin katsottu esim. tapaus, jossa koira on kuljetettu kytkemättömänä maantiellä ja se on hypännyt auton alle. Mikäli taajama-alueen ulkopuolella kotipihalla vapaana ollut koira karkaa ja juoksee tiellä auton alle, koiran omistaja ei yleensä ole vastuussa vahingosta. Lautakuntakäytännössä on kuitenkin ollut nähtävissä jonkinasteista korvausvastuun tiukentumista tältäkin osin.

A:n koira oli joulukuussa pimeään aikaan juossut piha-alueelta tielle ja törmännyt B:n auton vasempaan etuoveen. Korvausta B:lle aiheutuneesta vahingosta haettiin A:n vastuuvakuutuksesta. Kuluttajavalituslautakunta totesi, että koska kyse ei ollut taajama-alueesta, A:lla ei ollut järjestyslakiin perustuvaa velvollisuutta pitää koiraansa kytkettynä. Vahinko ei ollut myöskään sattunut metsästyslain mukaisena kiinnipitoaikana. Lautakunta katsoi kuitenkin, että koiranomistajan tulee toimia niin, ettei koira aiheuta vaaraa tiellä kulkevalle liikenteelle. Eläimet saattavat käyttäytyä arvaamattomasti, vaikka se ei olisi niiden tapana tai ne eivät olisi aiemmin tehneet niin. Koiranomistajan ennakoitavissa onkin, että jos koira on irrallaan, se saattaa lähteä karkuteille ja aiheuttaa vahinkoa esim. liikenteessä. Vaikka siis lain erityiset säännökset eivät ole tässä tapauksessa edellyttäneet koiran kiinnipitämistä, lautakunta katsoi, että koiran pitäminen ulkona irti siten, että se voi helpohkosti päästä yleiselle tielle vaaraa aiheuttaen, sisältää koiranomistajan huolimattomuutta. Tämän vuoksi lautakunta katsoi, että vahinko on korvattava A:n vastuuvakuutuksesta. (KVL 1300/38/06, ään.)

Henkilövahinkoihin sovellettavaa ankarampaa vastuuta voidaan perustella koiran omistajan ns. kasvatusvastuulla. Ihmisen kimppuun käyvä koira on joko luonnevikainen tai sitä ei ole koulutettu asianmukaisesti. Koiran hankkiessaan ottaa myös vastuun sen kouluttamisesta. Yleensä koiran aggressiivinen käytös ei myöskään tule omistajalle täytenä yllätyksenä.

4. Tuottamuksesta riippumaton vastuu

Korvausvastuun syntyminen koiran aiheuttamista vahingoista edellyttää siis omistajan tai hoitajan moitittavaa toimintaa. Rakennuskaaren 22 luvun 7 pykälässä on kuitenkin tärkeä poikkeus tästä tuottamusperiaatteesta. Kyseisen säännöksen mukaan eläimen omistaja on tuottamuksesta riippumattomassa korvausvastuussa puolesta

vahingon määrästä, mikäli eläin tappaa tai vahingoittaa toisen eläimen. Vahingoitetun eläimen tulee kuitenkin olla ns. tuotantoeläin (lammas, kana jne). Vahingoittuneen eläimen ollessa esim. toinen koira tätä poikkeussääntöä ei sovelleta.

Nooran sekarotuinen koira juoksenteli kesämökillä vapaana ja päätyi naapurin lammassaitaukseen, jossa se raateli kahta lammasta niin pahoin, että ne jouduttiin lopettamaan. Noora ei ollut aiheuttanut vahinkoa moitittavalla menettelyllään, koska koira saa taajaman ulkopuolella pitää vapaana eikä Nooran koira ollut aiemmin käyttäytynyt aggressiivisesti, minkä vuoksi olisi ollut syytä pitää koira kytkettynä. Rakennuskaaren perusteella Noora oli kuitenkin velvollinen korvaamaan naapurille puolet lampaiden arvosta.

5. Rikosoikeudellinen vastuu

Vahingonkorvausvastuun lisäksi koiran omistaja tai haltija voi joutua myös rikosoikeudelliseen vastuuseen, jos laiminlyö koiran valvonnan tai kiinnipidon. Rikoslaisissa on rangaistavaksi säädetty ihmiselle vaarallisen eläimen vartioimatta jättäminen. Tuomioistuimien voi myös määrätä tällaisen eläimen lopetettavaksi. Jos koira aiheuttaa ihmisille vahinkoa, koiran valvonnasta vastaava voi saada tuomion myös vammantuottamuksesta tai pahimmillaan kuolemantuottamuksesta. Myös järjestyslaissa ja metsästyslaissa on koiran kiinnipitoa koskevia säännöksiä, joiden rikkomisesta on seurauksena sakkoa.

6. Vakuutukset

Koiran aiheuttamien erilaisten vahinkojen varalta voi ottaa myös vakuutuksia. Mikään vakuutus ei kuitenkaan kata kaikkia koiran aiheuttamia vahinkoja. Kaikissa vakuutuksissa on rajoitusehtoja ja omavastuusuuden vakuutuksenottaja joutuu joka tapauksessa itse maksamaan.

6.1. Toiselle aiheutetut vahingot

Koti- ja maatilavakuutukseen liittyvästä vastuuvakuutuksesta korvataan toiselle aiheutetut vahingot, joista vakuutettu on lain ja oikeuskäytännön mukaan korvausvastuussa. Eräillä vakuutusyhtiöillä on vastuuvakuutuksissa lemmikkieläinten osalta laajennus, jonka mukaan vakuutuksesta korvataan tuottamuksesta riippumatta lemmikkieläimen aiheuttamat vahingot. Eri yhtiöiden ehdot ovat kuitenkin tältä osin erilaisia; joistakin vakuutuksista korvataan esimerkiksi vain puremavahingot, toisista myös koirakolarit.

Seuraeläinvakuutuksiin liittyvistä vastuuvakuutuksista korvataan eläimen toiselle henkilölle aiheuttamat henkilö- ja esinevahingot, joista eläimen omistaja, hoitaja tai hallussapitäjä on korvausvastuussa. Myös näissä vakuutuksissa on vastaavia korvausvastuun laajennuksia kuin kotivakuutukseen liittyvissä vastuuvakuutuksissa.

Vastuuvakuutuksissa on joukko rajoituksia, joiden perusteella korvaus voidaan vakuutuksesta evätä, vaikka vakuutettu sinänsä olisikin korvausvastuussa vahingosta. Esim. mikäli vakuutettu kuljettaa koiriaan näyttelyyn jonkun toisen autolla ja koirat raapivat/pureskelevat auton sisustusta, vahinkoa ei korvata vakuutuksesta, koska se on aiheutunut omaisuudelle, joka oli vakuutetun hyödyksi käytettävänä.

6.2. Omistajan omat vahingot

Mikäli koira aiheuttaa omistajalleen tai hoitajalleen esinevahinkoja, tiputtaa maljakon pöydältä tai pureskelee sohvanjalat, korvausta voidaan hakea omistajan tai hoitajan omasta kotivakuutuksesta. Kotivakuutuksista korvataan kuitenkin vain hyvin rajoitetusti lemmikkieläinten aiheuttamia vahinkoja, yleensä kaikki eläimen luonteenomaisella käyttäytymisellään aiheuttamat vahingot on rajattu kotivakuutuksen korvauspiirin ulkopuolelle.

Koiran omistajalleen tai hoitajalleen aiheuttamista henkilövahingoista voi hakea korvausta kyseisen henkilön omasta tapaturma- tai sairauskuluvakuutuksesta.

6.3. Koiran omat vahingot

Mikäli koiralle itselleenkin aiheutuu vahinkoa, esim. sen jäätyä auton alle tai tapeltua toisen koiran kanssa, korvausta voi hakea koiralle otetusta seuraeläinvakuutuksesta. Riippuen siitä millainen korvauspiiri vakuutukseen on valittu, vakuutuksesta voidaan korvata mm. eläimen kuolema, tapaturman tai sairauden aiheuttamat hoitokulut tai eläimen tuleminen pysyvästi kyvyttömäksi hyötykäyttöön. Eläimen omista seuraeläinvakuutuksista Vakuutus- ja rahoitusneuvonta on laatinut erillisen vertailun, josta julkaistaan päivitetty versio maaliskuussa 2009.

Seuraeläimet ovat lisäksi vakuutettuja tapaturmaisen kuoleman varalta monissa koti- ja maatilavakuutuksissa ehdoissa mainittuun vakuutusmäärään saakka.